

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.022.01.2022

Artur Dziadosz
Dyrektor Mazowieckiej Instytucji Gospodarki
Budżetowej Mazovia w Warszawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/008 – Gospodarka finansowa wybranych instytucji gospodarki budżetowej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej Mazovia, ul. Kocjana 3, 01-473 Warszawa (dalej: IGB Mazovia lub Instytucja), w zakresie w jakim księgi rachunkowe były prowadzone w Rzeszowie, ul. Hr. Wandy Tarnowskiej 4, 35-322 Rzeszów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Dziadosz – Dyrektor IGB Mazovia od dnia 4 lutego 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: – od 16 stycznia 2021 r. do 3 lutego 2021 r. – zastępcy Dyrektora: Arkadiusz Karbowski, Jarosław Rzepecki, Katarzyna Strzelczyk, Monika Wróbel, – od 1 grudnia 2020 r. do 15 stycznia 2021 r. – Norbert Lenkiewicz, Dyrektor.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykonanie planu finansowego IGB Mazovia w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Rzeszowie, 2. Zarządzanie posiadanym majątkiem IGB Mazovia w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Rzeszowie.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021 – 2022 (I połowa) oraz okresy wcześniejszy i późniejszy, w których miały miejsce działania lub zaniechania związane z wykonaniem planu finansowego i zarządzaniem majątkiem w kontrolowanym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Kazimierz Stodolak – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/118/2022 z 29 sierpnia 2022 r., 2. Roman Chrząszcz – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/123/2022 z 14 września 2022 r., 3. Jacek Wolan – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/132/2022 z 18 października 2022 r., 4. Maciej Pilecki – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/125/2022 z 3 października 2022 r.
Miejsce przeprowadzenia czynności kontrolnych	Kontrola została przeprowadzona w IGB Mazovia w Rzeszowie (ul. Hr. Wandy Tarnowskiej 4, 35-322 Rzeszów) w zakresie, w jakim prowadzone tam były księgi rachunkowe. Do dnia 14 lutego 2021 r. w Rzeszowie funkcjonował Oddział IGB Mazovia, który został zlikwidowany 15 lutego 2021 r. Dla celów niniejszego wystąpienia pokontrolnego przyjęto, że jest to Oddział w Rzeszowie, zwany także Oddziałem ² .

(akta kontroli Tom I str. 3-31)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

² Według Regulaminu organizacyjnego Instytucji, IGB w Rzeszowie nie jest jej wyodrębnioną komórką organizacyjną. Mimo to, w trakcie niniejszej kontroli, na stronie internetowej Instytucji wykazywano IGB w Rzeszowie jako „Zakład w Rzeszowie” (<https://igbmazovia.pl/>). Z uwagi na fakt, że w ww. Regulaminie występowały inne jednostki organizacyjne Instytucji, określane mianem „Zakładu”, miejsce przeprowadzenia czynności kontrolnych określono mianem „Oddziału w Rzeszowie”

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, działalność, prowadzona i ewidencjonowana przez Oddział w Rzeszowie w latach 2021 - 2022 (I półrocze), była zgodna z obowiązującymi przepisami. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braku naliczania odsetek i rekompensat, ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także wartości danych, podawanych do sprawozdań Rb-N i Rb-Z, sporządzonych na koniec II kw. 2022 r.

Działalność, ewidencjonowana w Oddziale, była rentowna, zgodna z działalnością podstawową IGB Mazovii, określoną w Statucie. Wynik Oddziału na koniec 2021 r. wyniósł 301 tys. zł, a na koniec I półrocza 2022 r. – 2 494,5 tys. zł. Dla poszczególnych wyrobów, wytwarzanych w Zakładach w: Średniej Wsi, Tarnowie i Wadowicach, opracowano kalkulacje cen sprzedaży, w których prawidłowo uwzględniane były koszty bezpośrednie oraz pośrednie. Zgodnie z przyjętą *Polityką rachunkowości*, koszty pośrednie, w tym koszty zarządu ogólnego rozliczane były na poszczególne Zakłady oraz rodzaje działalności według klucza procentowego, ustalonego na podstawie udziału w miesiącu poprzednim sprzedaży poszczególnych rodzajów działalności w wartości sprzedaży ogółem.

Przychody ze sprzedaży oraz przypisane do nich koszty były zaliczane do właściwych okresów sprawozdawczych.

W Oddziale w Rzeszowie na koniec kwartałów roku budżetowego nie naliczono – tym samym nie ewidencjonowano – należnych odsetek: w ewidencji przychodów finansowych z tego tytułu ujmowano wyłącznie odsetki pobrane. Działanie takie nie spełniało wymogów, określonych w art. 28 ust. 1 pkt 7 z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*⁴. Nie naliczono również (nie ewidencjonowano) rekompensat za koszty odzyskiwania należności, należnych Instytucji zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. *o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych*⁵.

Na koniec II kwartału 2022 r. niezgodnie z ewidencją księgową sporządzono sprawozdanie Rb-Z *o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji*: nie wykazano w nim zobowiązań wymagalnych o wartości 66,90 zł.

W sprawozdaniu Rb-N *o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych* na koniec II kwartału 2022 r. wykazano należności wymagalne według stanu na 1 lipca 2022 r. o wartości 4 708,8 tys. zł. Prawidłowo należało wykazać te należności według stanu na 30 czerwca 2022 r., których wartość wynosiła 3 811,9 tys. zł.

W badanym okresie Oddział w Rzeszowie efektywnie i celowo ponosił objęte analizą wydatki na zakup towarów i usług. Wydatki na zwiększenie środków trwałych ponoszone były w sposób gospodarny, legalny i celowy, tj. zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*⁶.

W ewidencji środków trwałych, prowadzonej w Oddziale, w przypadku dwóch Zakładów znajdowały się składniki majątku, które ze względu na stan techniczny nie były wykorzystywane do ich działalności. Były to maszyny i urządzenia niekompletne, zepsute i przestarzałe, które nie spełniały wymagań określonych w art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy *o rachunkowości*.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 893 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.

Nierzetelnie prowadzona była ewidencja księgową wartości niematerialnych i prawnych dla Zakładu w Tarnowie. W ewidencji tej ujęto dwa programy komputerowe o łącznej wartości netto 7,7 tys. zł, które faktycznie nie były zainstalowane w komputerach Zakładu w trakcie kontroli NIK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie planu finansowego IGB Mazovia w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Oddziale w Rzeszowie.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Oddział w Rzeszowie prowadził księgi rachunkowe dla Zakładów: w Średniej Wsi, Wadowicach i Tarnowie oraz dla Działów: Turystyki, Budowlanego i Kantyn. Dla ww. Zakładów i Działów nie były określane odrębne plany finansowe.

Jak wyjaśniła Iwona Świder – Kierownik Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale, w latach 2021 – 2022 (I półrocze) ustalany był jeden plan finansowy dla całej Instytucji, obejmujący wszystkie rodzaje prowadzonej działalności.

Przychody i koszty ogółem działalności ewidencjonowanej w Oddziale, wynosiły:

- a) na 31 grudnia 2021 r., przychody – 66 509,4 tys. zł, koszty – 66 198,7 tys. zł, wynik finansowy – 310,7 tys. zł,
- b) na 30 czerwca 2022 r., przychody – 46 801,6 tys. zł, koszty – 44 307,1 tys. zł, wynik finansowy – 2 494,5 tys. zł.

Przychody i koszty w podziale na rodzaje prowadzonej działalności przedstawiały się następująco:

- a) na 31 grudnia 2021 r.:
 - ze sprzedaży produktów i usług, przychody – 18 010,2 tys. zł, koszty – 20 842,7 tys. zł, wynik finansowy – (strata) 2 832,5 tys. zł,
 - ze sprzedaży towarów i materiałów, przychody – 43 601,1 tys. zł, koszty – 41 420,7 tys. zł, wynik finansowy – 2 180,4 tys. zł,
 - z pozostałej działalności operacyjnej, przychody – 4 865,9 tys. zł, koszty – 1 035,1 tys. zł, wynik finansowy – 3 830,8 tys. zł,
 - z działalności finansowej, przychody – 32,2 tys. zł, koszty – 21,9 tys. zł, wynik finansowy – 10,3 tys. zł,
 - koszty zarządu – 2 878,3 tys. zł.
- b) na 30 czerwca 2022 r.:
 - ze sprzedaży produktów i usług, przychody – 13 340,3 tys. zł, koszty – 13 682,6 tys. zł, wynik finansowy – (strata) 342,3 tys. zł,
 - ze sprzedaży towarów i materiałów, przychody – 30 678,1 tys. zł, koszty – 29 044,1 tys. zł, wynik finansowy – 1 634,0 tys. zł,
 - z pozostałej działalności operacyjnej, przychody – 2 744,0 tys. zł, koszty – 291,4 tys. zł, wynik finansowy – 2 452,6 tys. zł,
 - z działalności finansowej, przychody – 39,2 tys. zł, koszty – 3,7 tys. zł, wynik finansowy – 35,5 tys. zł,
 - koszty zarządu – 1 285,3 tys. zł.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

Oddział nie prowadził ewidencji przychodów i kosztów w podziale według grup podmiotów, dla których realizowana była sprzedaż (tj. w podziale na: organ założycielski, podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych, podmioty spoza sektora finansów publicznych).

(akta kontroli Tom I str. 32-42, 48-58)

2. Statut IGB Mazovia określał 248 rodzajów działalności, które stanowiły działalność podstawową Instytucji. W Oddziale ewidencjonowano 24 rodzaje spośród nich, które wykonywane były przez następujące komórki organizacyjne IGB Mazovia:

- Sekcję Administracji i Sekcję Karty Flota w Rzeszowie – administrowanie (dzierżawa) pomieszczeń i placów oraz sprzedaż Karty Flota Orlen,
- Zakład w Średniej Wsi – produkcja drewna (tartak), rolnictwo, handel paliwem i opalem,
- Zakład w Uhercach Mineralnych – Automotive (obróbka detali gumowych poprzez: usunięcie wypywek gumowych, kontroli wzrokowej oraz przeliczenie i odpowiednie pakowanie),
- Zakład w Wadowicach – produkcja meblarska oraz metalowa,
- Zakład w Tarnowie – produkcja z tworzyw sztucznych (produkcja sztućców i naczyń plastikowych oraz produkcja pantofli gumowych),
- Dział Turystyki – prowadzenie ogólnodostępnych Ośrodków Konferencyjno-Wypoczynkowych w Zakopanem, Karpaczu, Wiśle, Golinie i Ustce,
- Dział Budowlany – wykonywanie robót budowlanych, w szczególności dla Służby Więziennej,
- Dział Kantyn – prowadzenie sklepów (kantyn) na terenie zakładów karnych.

Statut nie przewidywał prowadzenia działalności innej niż podstawowa, o której mowa w art. 26 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

Całość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i usług, ujęta w ewidencji Oddziału na koniec 2021 r. i I półrocza 2022 r. wynosiła odpowiednio: 65 971,7 tys. zł (99,2% przychodów ogółem) i 46 092,1 tys. zł (98,5% przychodów ogółem). Wynik działalności podstawowej na koniec ww. okresów wynosił odpowiednio: 830,1 tys. zł i 2 080,1 tys. zł.

Analiza losowo wybranych 40 faktur, wystawionych przez Instytucję (20 z 2021 r. oraz 20 z I półrocza 2022 r.)⁸ wykazała, że sprzedaż nimi udokumentowana dotyczyła następujących rodzajów działalności podstawowej:

- sprzedaży paliwa i innych towarów w ramach Karty Flota Orlen – 25 faktur,
- administrowania wydzierżawionych obiektów – 6 faktur,
- działalności ośrodków konferencyjno-wypoczynkowych – 5 faktur,
- sprzedaży węgla – 2 faktury,
- sprzedaży drewna tartacznego – 1 faktura,
- sprzedaży towarów w kantynie – 1 dokument zbiorczy (obejmujący sprzedaż miesięczną).

Poza działalnością podstawową, określoną w Statucie, w Oddziale w Rzeszowie ewidencjonowano przychody w ramach pozostałej działalności operacyjnej oraz działalności finansowej. Z tytułów tych przychody w 2021 r. i I półroczu 2022 r. wynosiły odpowiednio: 537,6 tys. zł (0,8% przychodów ogółem) i 709,5 tys. zł (1,5% przychodów ogółem). Wynik pozostałej działalności operacyjnej i działalności finansowej na koniec ww. okresów wynosił odpowiednio: (strata) 519,4 tys. zł i (zysk) 414,4 tys. zł.

(akta kontroli Tom I str. 34-58)

⁸ Wylosowanych za pomocą narzędzia elektronicznego Pomocnik Kontrolera.

3.1. *Polityka rachunkowości* IGB Mazovia, nie zawierała szczegółowych regulacji dotyczących kalkulacji cen sprzedaży wyrobów i usług. Wskazano, że koszty wytworzenia produktów obejmują koszty pozostające w bezpośrednim związku z produktem oraz uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z ich wytworzeniem, a także co obejmują koszty bezpośrednie oraz co należy zaliczyć do kosztów pośrednich wytworzenia produktów.

Kalkulacje cen sprzedaży wyrobów Zakładów w Średniej Wsi i w Tarnowie były sporządzane według jednakowego wzorca. W ramach Oddziału w Rzeszowie nie sporządzano odrębnych kalkulacji dla poszczególnych odbiorców (grup odbiorców).

(akta kontroli Tom I str. 77-88)

A/ W Zakładzie w Tarnowie, w którym wytwarzano produkty z tworzyw sztucznych, opracowano kalkulacje jednostkowych cen netto sprzedaży 1 szt. następujących wyrobów: pantofli, talerzy, misek, kubków, widelców, noży, łyżek oraz 1 mb: rur \varnothing 32, \varnothing 40 i \varnothing 50. Kalkulacje, stosowane w I półroczu 2022 r., dotyczące pantofli i wyrobów kuchennych, opracowano w listopadzie 2021 r. z mocą obowiązującą od stycznia 2022 r. Poprzednie kalkulacje tych wyrobów opracowano w lipcu 2021 r. i w styczniu 2020 r. Kalkulacje dotyczące rur opracowano w czerwcu i w lipcu 2021 r., z tym że kalkulacje z czerwca zakładały produkcję rur z materiałów zakupionych przez Instytucję, a kalkulacje z lipca przewidywały produkcję rur z materiałów powierzonych przez kontrahenta. Produkcję rur z materiału powierzonego rozpoczęto 15 września 2021 r., a pierwsza sprzedaż tak wyprodukowanych rur nastąpiła 24 września 2021 r. Wcześniej rury w Zakładzie w Tarnowie produkowano z materiałów zakupionych przez IGB. Oddział w Rzeszowie, w trakcie kontroli NIK, nie posiadał kalkulacji cen rur, obowiązujących w okresie od stycznia do czerwca 2021 r.

Damian Biskup – Koordynator Działu Produkcji i Pozostałych Usług w Oddziale (dalej: Koordynator) wyjaśnił, że kalkulacji cen 1 mb rur, obowiązujących w I półroczu 2021 r. nie jest w stanie odszukać, gdyż zatrudniony w tamtym czasie Kierownik Zakładu w Tarnowie obecnie nie pracuje w IGB Mazovia, a dokumentacja z tamtego okresu nie obejmuje tych wycen.

W kalkulacjach dotyczących cen pantofli, wyrobów kuchennych i rur produkowanych z materiałów IGB uwzględniono: koszty materiałów bezpośrednich wraz z kosztami ich zakupu, koszty opakowań, inne koszty bezpośrednie (energia elektryczna, woda itp.), koszty wynagrodzeń i pochodnych osób osadzonych pomniejszone o ryczałtowy zwrot kosztów ich zatrudnienia, koszty wydziałowe, koszty zarządu ogólnego i Zakładu, koszty sprzedaży oraz zysk.

W kalkulacjach cen sprzedaży rur, produkowanych z materiałów powierzonych przez kontrahenta, nie uwzględniono kosztów materiałów bezpośrednich, a w pozostałej części zostały one sporządzone analogicznie jak wyceny dotyczące pantofli, wyrobów kuchennych i rur produkowanych z materiałów IGB.

Koordynator wyjaśnił, że Zakład w Tarnowie opiera handel na kalkulacjach zyskowności produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem pracy osób osadzonych. Około 90% produkcji sprzedawane jest na rynek „wewnętrzny” do jednostek Służby Więziennej, a 10% - na wolny rynek. Cena kształtowana jest podczas rozmów z dostawcami w oparciu o wyliczenia Instytucji, dotyczące rentowności produkcji. Na rynek zewnętrzny cena pertraktowana jest z każdym klientem indywidualnie.

(akta kontroli Tom I str. 89-112, 455-560)

B/ W Zakładzie w Średniej Wsi, w którym prowadzona była produkcja drzewna (tartak) oraz sprzedaż oleju grzewczego i węgla, opracowano kalkulacje cen netto sprzedaży 1m³: krawędziaków, przyzmy, desek, zrębka, kory i trocin oraz oleju grzewczego i węgla. Kalkulacje te sporządzono w następujących miesiącach: styczeń

2021 r., czerwiec 2021 r., styczeń 2022 r. i kwiecień 2022 r., z tym że pierwszą kalkulację ceny sprzedaży przyzmy sporządzono w czerwcu 2021 r., a pierwsza sprzedaż tego produktu nastąpiła we wrześniu 2021 r.

Kalkulacje cen wyrobów tartacznych uwzględniały analogiczne składniki wyceny jak kalkulacje opracowane w Zakładzie w Tarnowie dla wyrobów produkowanych z materiałów IGB.

W kalkulacjach cen sprzedaży oleju grzewczego i węgla uwzględniono: koszty materiałów podstawowych, koszty zarządu Zakładu i koszty zarządu ogólnego oraz zysk.

Koordynator wyjaśnił, że Zakład w Średniej Wsi swoje wyroby drzewne produkuje w przeważającej większości na wolny rynek. Po wykonanej kalkulacji, cena korelowana jest z cenami sprzedaży u okolicznej konkurencji. Forma sprawdzania ceny konkurencji najczęściej odbywa się telefonicznie. Zdarzają się też wizyty u konkurencji i podpytywanie o cenę. Podobnie prowadzona była sprzedaż węgla.

Odnośnie sprzedaży oleju grzewczego Koordynator wskazał, że określony wolumen jest kupowany w formie przetargowej wraz z dostawą do klientów na wolnym rynku. Kupując olej, Zakład otrzymuje rabat od spotu (czyli od ceny hurtowej paliwa w dniu tankowania cysterny). Kalkulując cenę sprzedaży uwzględniano posiadany rabat, narzut oraz koszty transportu, korelując to z ceną proponowaną przez konkurencję w danym dniu.

(akta kontroli Tom I str. 113-144, 455-460)

C/ W Zakładzie w Wadowicach, w którym prowadzona była produkcja wyrobów metalowych i produkcja mebli, opracowano kalkulacje cen sprzedaży: łóżka metalowego pojedynczego z wkładem ażurowym 800, szafki wiszącej metalowej dwuosobowej, taboretu okrągłego z siedziskiem ze sklejki, 1 m² kraty okiennej zewnętrznej, biurka o wymiarach 140x70x75 i szafki aktowej o wymiarach 180x80x42. Kalkulacje te sporządzono 10 stycznia 2021 r. oraz 13 stycznia 2022 r. według jednakowego wzorca. Uwzględniono w nich koszty: materiałów bezpośrednich, materiałów pomocniczych, koszty zakupu materiałów, robocizny bezpośredniej, dodatki i narzuty w wysokości 216% kosztów robocizny bezpośredniej oraz zysk. W kalkulacji nie wyszczególniono: zwrotu wynagrodzenia osób osadzonych, kosztów transportu osadzonych do i z pracy oraz kosztów zarządu ogólnego i zarządu Zakładu.

Jacek Jończyk – Kierownik Zakładu w Wadowicach wyjaśnił m.in., że w kalkulacjach nie uwzględniano kosztów transportu osadzonych, gdyż produkcja zlokalizowana była na terenie tamtejszego Zakładu Karnego. Kierownik wskazał, że kalkulacje uwzględniają koszty zatrudnienia osadzonych, zwroty wynagrodzeń osadzonych oraz koszty zarządu ogólnego oraz zarządu Zakładu. Wskaźnik 216%, którym liczone są dodatki i narzuty, określa średni udział pozostałych kosztów pośrednich związanych z robocizną, nadzorem, kontrolą i zarządzaniem, w tym również zwrot ryczałtu z tytułu zatrudnienia osadzonych i koszty zarządu ogólnego i Zakładu. Wskaźnik ten, na tym poziomie, został ustalony w 2020 r. na podstawie analizy roboczogodzin z lat poprzednich, przy uwzględnieniu zwrotu ryczałtu i kosztów związanych z zarządem. Corocznie jego wartość podlega weryfikacji. Kierownik podał, że przedstawiane kalkulacje wyrobów są wynikiem współpracy dwóch Zakładów: w Wadowicach i we Włocławku, zajmujących się produkcją metalową na potrzeby wyposażenia cel mieszkalnych zakładów karnych. Efektem tej współpracy było stworzenie wspólnego cennika na standardowe wyroby produkowane przez oba Zakłady na potrzeby Służby Więziennej.

Kierownik wyjaśnił m.in. że Zakład realizował dwa profile produkcji: metalowy i meblowy. W ramach produkcji metalowej wykonywany był sprzęt kwaterunkowy dla potrzeb Służby Więziennej – wyposażenie cel mieszkalnych (łóżka, szafki, taborety itp.), blendy (przesłony okienne), siatki, kraty zewnętrzne i wewnętrzne oraz stalowe elementy konstrukcyjne m.in. do mebli loftowych. Za wyjątkiem wyposażenia cel mieszkalnych wszystkie pozostałe produkty były wykonywane według indywidualnych pomiarów, projektów i materiałów określonych przez zamawiającego i indywidualnie kalkulowane. Kalkulacje sporządzone 10 stycznia 2021 r. i 13 stycznia 2022 r. dotyczą typowego sprzętu kwaterunkowego.

Według wyjaśnień Kierownika, produkcja meblarska obejmowała wykonawstwo, dostawę i montaż mebli biurowych, mebli sądowych (stoły sędziowskie, lamy dla publiczności, pulpity dla świadków) oraz meble do pomieszczeń socjalnych z zabudową kuchenną i AGD. Meble były wykonywane według indywidualnych projektów, w kolorystyce i z płyt wybranych przez zamawiającego. Kalkulacje cen były opracowywane odrębnie dla każdego zamówienia. Kierownik wskazał, że dostawy mebli realizowano głównie do sądów, prokuratur, instytucji publicznych, a w mniejszym zakresie do Służby Więziennej i podmiotów prywatnych.

(akta kontroli Tom I str. 145-161)

D/ W Zakładzie w Uhercach Mineralnych wykonywane były usługi obróbki detali. W okresie objętym kontrolą w tym zakresie obowiązywały dwie umowy:

a) z 30 sierpnia 2018 r., zawarta na czas nieokreślony z [...]⁹ – obróbka detali polegała na usunięciu wypływek gumowych, kontroli wzrokowej oraz przeliczeniu i pakowaniu zgodnie z dostarczonymi instrukcjami. W umowie określono ceny jednostkowe obróbki 45 rodzajów detali oraz wskazano, że koszty transportu będą pokrywane po połowie przez obie strony. W umowie dopuszczono możliwość zmiany cen wykonania usługi w następujących sytuacjach:

- zmiany minimalnej wysokości wynagrodzenia za pracę,
- zmiany stawek obowiązującego ubezpieczenia pracowników,
- istotnych zmian okoliczności uzasadniających zmianę cen.

W okresie objętym kontrolą ceny wykonania usług zmieniły się dwukrotnie: aneksem z 23 lutego 2021 r. określono ceny obowiązujące od 1 marca 2021 r., a aneksem z 13 stycznia 2022 r. - od 1 stycznia 2022 r.;

b) z 31 grudnia 2020 r., zawarta na czas nieokreślony z [...]¹⁰ – obróbka detali gumowych polegała na kontroli wzrokowej pod względem występowania wad poprodukcyjnych, montażu detali z dostarczonych elementów, przeliczeniu i pakowaniu detali według instrukcji. W umowie określono ceny jednostkowe netto obróbki 50 rodzajów detali oraz wskazano, że zostanie do nich doliczony podatek VAT według obowiązującej stawki. Umowa stanowi, że koszty transportu ponosić będzie [...]¹¹. Umowa nie przewidywała zmian wartości wynagrodzenia za wykonane usługi.

Koordinator wyjaśnił, że kalkulacja detali gumowych odbywała się w oparciu o ciągły monitoring zmieniającego się rynku i była dostosowywana do aktualnej potrzeby rynku oraz zachowania rentowności Zakładu. Regulacje cenowe, zawarte w umowach i aneksach, ustalane były na bieżąco podczas negocjacji z kontrahentami.

⁹ W wystąpieniu pokontrolnym na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r., poz. 1233) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji w zakresie nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

¹⁰ Jw.

¹¹ Jw.

Koordinator wskazał, że ceny jednostkowe poszczególnych detali wyliczane były na podstawie czasów ich obróbki, wynikających z norm produkcyjnych oraz stawek za jedną roboczogodzinę. Roboczogodzina pracy osadzonych zawierała wszystkie koszty funkcjonowania Zakładu, w tym koszty wynagrodzenia osadzonych, zwrot ich płacy (ryczałt z tytułu zatrudnienia osadzonych), koszty zarządu, koszty bezpośrednie i pośrednie. Tak przyjęta metodologia pozwala na oszacowanie rentowności oraz uśrednienia stawek dla poszczególnych detali. Koordynator wskazał, że działalność w ramach powyższych umów była rentowna na koniec I półrocza 2022 r. Straty na koniec 2021 r. spowodowane były pandemią, gdyż plany produkcyjne kontrahentów uległy ograniczeniu pod względem zamówień, co też skutkowało obniżeniem liczby obrabianych detali i spadkiem planowanych przychodów.

Odnosnie umowy zawartej z [...] ¹², Koordynator wyjaśnił, że pomimo braku w niej zapisów dotyczących zmian wysokości wynagrodzenia, w 2022 r. dokonano waloryzacji stawek roboczogodziny do wysokości 22,05 zł, co zabezpieczyło interesy Instytucji w zakresie opłacalności produkcji. Ww. spółka wypowiedziała przedmiotową umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu, ze skutkiem na dzień 21 listopada 2022 r.

(akta kontroli Tom I str. 162-198, 455-460)

E/ Ceny sprzedaży towarów, sprzedawanych w kantynach na terenie zakładów karnych, powinny kształtować się na poziomie nie wyższym niż średnia cena danego artykułu na rynku lokalnym. Obowiązek taki wynikał z postanowień, zapisanych w umowach użyczenia lokali na prowadzenie kantyny, zawartych pomiędzy Instytucją a poszczególnymi zakładami karnymi. W umowach zapisano również, że zakłady karne zastrzegają sobie prawo kontroli cen towarów obowiązujących w kantynach. Analiza dokumentacji, dotyczących losowo wybranych trzech kantyn wykazała, że w okresie objętym kontrolą:

- a) Zakład Karny w Rzeszowie nie przeprowadzał kontroli cen towarów w kantynie, tj. nie weryfikował ich poziomu w porównaniu do cen obowiązujących w okolicznych sklepach. Umowa użyczenia lokalu, zawarta pomiędzy Instytucją a tym Zakładem Karnym, zastrzegająca prawo Użyczającego do kontroli cen, jednak bez wskazania terminu (częstotliwości) przeprowadzenia takich weryfikacji.

Mjr Jerzy Ochoński – Zastępca Dyrektora Zakładu Karnego w Rzeszowie wyjaśnił m.in., że z uwagi na fakt wprowadzenia stanu epidemii w związku z wirusem SARS-Cov-2, w trosce o bezpieczeństwo sanitarne, odstąpiono w czasie pandemii od delegowania funkcjonariuszy do weryfikacji cen bezpośrednio w lokalnych placówkach handlowych. Weryfikacja cen prowadzona była w oparciu o porównanie wprowadzanego i poprzedniego cennika. Zastępca Dyrektora stwierdził, że w okresie objętym kontrolą nie odnotowano wniosków, próśb i skarg ze strony osadzonych, dotyczących działalności kantyny, w tym – poziomu cen artykułów oferowanych do sprzedaży;

- b) Zakład Karny w Uhercach Mineralnych przeprowadził dwie weryfikacje cen towarów w kantynie. Podczas weryfikacji 11 stycznia 2021 r. stwierdzono, że ceny 11 artykułów oferowanych w kantynie (spośród 21 poddanych weryfikacji), były wyższe od średnich cen obowiązujących w sklepach działających na rynku lokalnym, a w dniu 3 stycznia 2022 r. – ceny ośmiu artykułów (spośród 20 poddanych weryfikacji). Komisje przeprowadzające weryfikacje zobowiązały Oddział w Rzeszowie do obniżenia cen wskazanych artykułów, oferowanych w kantynie;

¹² Jw.

c) Oddział dwukrotnie (protokoły z 24 września 2021 r. i 21 czerwca 2022 r.) przekazał do Zakładu Karnego w Trzebini propozycje nowych cenników towarów, oferowanych w kantynie. Do cenników, zgodnie z postanowieniami umowy użyczenia z 24 sierpnia 2021 r., dołączono protokoły weryfikacji cen wybranych artykułów, w odniesieniu do cen występujących na rynku lokalnym.

Zgodnie z umową użyczenia lokalu, weryfikacja cen produktów oferowanych w kantynie z cenami obowiązującymi na rynku lokalnym, powinna być wykonywana:

- na etapie uzgadniania kolejnych cenników,
- przez funkcjonariusza/pracownika Zakładu w asyście osoby wyznaczonej przez Instytucję, co najmniej raz na pół roku.

Z przedłożonych dokumentów nie wynika, aby ceny towarów w kantynie były weryfikowane w sposób określony w umowie użyczenia lokalu. Zapisano w niej, że ceny asortymentu, oferowanego w kantynie, weryfikowane będą przez funkcjonariusza/pracownika Zakładu Karnego w asyście osoby wyznaczonej przez Instytucję, co najmniej raz na pół roku.

Mjr Marek Stelmach – Dyrektor Zakładu Karnego w Trzebini wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą, weryfikacja cen produktów oferowanych w kantynie odbywała się bez obecności pracownika IGB Mazovia. Spowodowane to było obostrzeniami wprowadzonymi w związku z epidemią COVID-19. Z koordynatorami kantyny ustalono, że weryfikacja cen zostanie przeprowadzona przez służbę kwatermistrzowską, a jej wyniki i ewentualne korekty cen zaproponowanych cenników odbędą się w porozumieniu z operatorem kantyny, na odległość. Do wyjaśnień Dyrektor dołączył korespondencję pomiędzy Zakładem Karnym a Oddziałem, dotyczącą zatwierdzeń cenników produktów oferowanych w kantynie, w tym protokoły z dnia 24 września 2021 r i 21 czerwca 2022 r., o których mowa powyżej, z weryfikacji cen wybranych artykułów.

(akta kontroli Tom I str. 201-247, 248-277)

Odnośnie cen sprzedaży produktów oferowanych w kantynach, Kamil Bastrzyk – Koordynator ds. Kantyn w IGB Mazovia wyjaśnił, że kalkulacja cen na artykuły spożywcze odbywa się poprzez analizowanie wyniku finansowego za poszczególne miesiące. Ceny produktów, sprzedawanych w kantynach, kształtowane są na podstawie cen zakupu oraz w taki sposób, aby nie były wyższe niż średnie ceny detaliczne, stosowane w sklepach małopowierzchniowych, zbliżonych wielkością obrotu oraz rodzajem asortymentu do kantyny. Przy kalkulacji cen sprzedaży uwzględniane były następujące składniki kosztów: podatek od nieruchomości, media, wynagrodzenia pracowników, koszty wynikające z przepisów BHP, koszty na potrzeby kantyn (środki czystości, opakowania jednorazowe,), itp. Przy ustalaniu cen towarów uwzględniano również koszty wynagrodzenia osadzonych pomniejszone o ryczałt z tytułu zatrudnienia osób pozbawienia wolności. Koszty wydziałowe dotyczące kantyn, których nie dało się przypisać do danej kantyny alokowane były na kantynę według klucza przychodowego, wyliczanego co miesiąc na podstawie przychodów z poprzedniego miesiąca.

Koordynator ds. Kantyn wskazał, że poprzez ogólny wynik finansowy Działu Handlowego Instytucji monitorowano, czy ustalona marża była na odpowiednim poziomie i pokrywała koszty działalności firmy. Dział Handlowy monitoruje rentowność punktów handlowych poprzez wyniki finansowe, przedstawiane przez Dział Finansowy Oddziału za poszczególne okresy rozliczeniowe. Rentowność była monitorowana przez koordynatorów na poszczególnych punktach handlowych w trakcie kontroli kantyny, a także była omawiana przez Kierownika Działu z Dyrektorem IGB, na podstawie danych finansowych, otrzymanych z księgowości.

(akta kontroli Tom I str. 278-281)

F/ Sprzedaż paliwa w ramach Karty Flota Orlen dla klientów IGB Mazovia odbywała się po cenach, jakie obowiązywały w danym dniu na stacji paliw PKN Orlen. Część klientów posiadała dodatkowy upust od ceny obowiązującej na stacji i dla tej grupy podmiotów sprzedaż paliwa, wykazana na fakturze, pomniejszana była o wartość upustu. Różnica pomiędzy ceną sprzedaży paliw, obowiązującą w danym dniu na stacji paliw, a ceną zakupu ustaloną przez PKN Orlen dla IGB Mazovii, stanowiła marżę Instytucji. Klientami Karty Flota Orlen, sprzedawanej przez IGB Mazovia, były wyłącznie jednostki sektora finansów publicznych.

G/ Ceny dzierżawy pomieszczeń i placów ustalane były przez Dział Administracji, a ceny robót budowlanych przez Dział Budowlany w Centrali IGB. Ceny sprzedaży usług turystycznych w Ośrodkach Konferencyjno-Wypoczynkowych ustalane były przez Dział Turystyki, który w okresie objętym kontrolą zlokalizowany był w Oddziale. W trakcie kontroli Dział ten mieścił się w Centrali IGB Mazovia, a jego dokumentację przekazano tam we wrześniu 2022 r.

(akta kontroli Tom I str. 282, 455-460)

Odnośnie wielkości cen wyrobów Koordynator wyjaśnił, że ustalane były na podstawie kalkulacji i nie były one różnicowane pod względem odbiorców. Różnice cen mogły wynikać z dynamiki rynku, jak w przypadku oleju grzewczego oraz wzrostu cen surowców potrzebnych do wykonania danego produktu.

Koordynator wskazał, że w przypadku ustalenia ceny sprzedaży danego artykułu czynność ta, na poziomie małych zamówień i dostarczanych artykułów na rynek prywatny, realizowana była przez Kierowników Zakładów w oparciu o posiadane kalkulacje i ceny konkurencji. W przypadku dużych zamówień, określonych w umowach np. ze Służbą Więzienną, ceny są zaproponowane w ofertach przez Kierowników Zakładów i w zależności od wartości sprzedaży akceptowane są przez Koordynatora lub przez Koordynatora i drugą osobę z Centrali lub osobę wskazaną przez Dyrektora IGB.

Koordynator, w zakresie analiz cen występujących na rynku, wyjaśnił iż takie analizy wykonywane były na bieżąco. Przykładowo, dla Zakładu w Średniej Wsi taka analiza opiera na porównaniu cen stosowanych przez konkurencję lokalnego rynku. Poziom cen był dostosowywany do poziomu cen konkurencji i uwzględniał koszty produkcji oraz zatrudnienie osób pozbawionych wolności.

Koordynator wskazał, że Instytucja monitoruje rentowność poszczególnych rodzajów działalności na podstawie comiesięcznych wyników, przedstawianych przez Dział Finansowo-Księgowy. Na bieżąco są podejmowane działania, których celem jest poprawienie rentowności. Wszystkie działania restrukturyzacyjne są na bieżąco dyskutowane z Kierownictwem Instytucji i w przypadku akceptacji wdrażane do realizacji.

Na koniec 2021 r. w księgach Oddziału wykazano straty na działalnościach prowadzonych przez Zakład w Tarnowie – 7,3 tys. zł i Dział Turystyki – 783,4 tys. zł. Stratę wykazano ponadto na działalności Sekcji Administracji i Sekcji Karty Flota, realizowanej w ramach Oddziału, w wys. 692,3 tys. zł.

Na koniec I półrocza 2022 r. wszystkie jednostki organizacyjne, których działalność ewidencjonuje Oddział, wykazywały dodatni wynik finansowy.

(akta kontroli Tom I str. 34-37, 455-460)

3.2. W kalkulacjach cen sprzedaży produktów uwzględniane były wynagrodzenia osób pozbawionych wolności oraz przysługujące pracodawcy zwroty z tytułu zatrudnienia takich osób.

Koordinator wskazał, że w okresie objętym kontrolą Instytucja nie ponosiła dodatkowych kosztów z tytułu transportu osób pozbawionych wolności, gdyż Zakłady, w których byli oni zatrudniani, zlokalizowane były na terenie zakładów karnych (np. Uherce Mineralne, Tarnów) lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie (np. Średnia Wieś).

(akta kontroli Tom I str. 89-144, 455-460)

3.3. Analiza 48 faktur sprzedaży (po 16 faktur wystawionych przez Zakłady: w Tarnowie, w Średniej Wsi i w Wadowicach)¹³ wykazała, że:

- produkty z tworzyw sztucznych w Zakładzie w Tarnowie (miski, talerze, kubki, noże, widelce, łyżki) sprzedawane były po cenach wynikających z kalkulacji;
- produkty tartaczne (deski, krawędziaki, przyzmy) w Zakładzie w Średniej Wsi sprzedawane były po innych cenach niż ustalonych na podstawie kalkulacji, z tym że w 14 analizowanych fakturach ceny sprzedaży były wyższe, a w dwóch fakturach ceny sprzedaży były niższe od cen wynikających z kalkulacji;
- produkty, ujęte w analizowanych fakturach Zakładu w Wadowicach, nie były wyrobami wyposażenia cel mieszkalnych (nie był to sprzęt kwaterunkowy dla potrzeb Służby Więziennej), wobec tego ceny wykazane w fakturach nie odpowiadały kalkulacjom standardowego sprzętu kwaterunkowego.

Odnośnie wysokości cen produktów tartacznych, zawartych w analizowanych fakturach, Koordynator wyjaśnił, że Zakład w Średniej Wsi 95% swojej produkcji drzewnej sprzedaje na zasadach wolnorynkowych dla podmiotów i osób fizycznych nie związanych z Resortem Sprawiedliwości. Ostateczna cena sprzedawanego towaru zależy od kilku czynników. Ceną wyjściową jest cena kalkulacyjna. Kierownik analizując rynek sprzedaży drewna, który w okresie objętym kontrolą, cechował się dużą dynamiką, podnosząc ceny sprzedaży brał pod uwagę przede wszystkim wzrost cen sprzedaży u konkurencji. Wpływ na cenę sprzedaży miała również jakość sprzedawanego towaru. Niektórzy klienci wybierają produkt z przygotowanych pakietów (nie biorą „jak leci” i wtedy cena jest wyższa), a tym samym gorszy jakościowo towar zostaje i sprzedawany był taniej. W przypadku dużych zamówień, stałych klientów lub sprzedaży towaru w niższej jakości, Kierownik mógł obniżyć cenę sprzedaży.

Odnośnie cen wyrobów meblarskich, Kierownik Zakładu w Tarnowie wyjaśnił, że produkty w analizowanych fakturach, w zdecydowanej większości zostały wytworzone w Zakładzie w Tarnowie i sprzedane zamawiającemu za ceny określone w złożonych ofertach. Każda cena do oferty była ustalana indywidualnie po wcześniejszych pomiarach, uzgodnieniach co do transportu, wniesienia oraz montażu. Przedstawione wcześniej do kontroli kalkulacje cen, dotyczyły standardowego sprzętu – wyposażenia cel mieszkalnych i stanowiły punkt odniesienia do indywidualnych kalkulacji.

(akta kontroli Tom I str. 283-297)

3.4. W okresie objętym kontrolą, Oddział dokonał jednej sprzedaży na rzecz organu założycielskiego¹⁴. Były to usługi hotelowe i gastronomiczne za pobyt w dniach od 27 do 30 października 2021 r. w Ośrodku Konferencyjno-Wypoczynkowym Parzenica w Zakopanem, o wartości 22,8 tys. zł brutto¹⁵. Dla potrzeb tej usługi, 26 października 2021 r. została sporządzona kalkulacja ceny, w której uwzględniono sprzedaż: 92 noclegów, 92 śniadań, 80 obiadów, 52 kolacji, 40 uroczystych kolacji, poczęstunków dla 40 osób podczas przerw kawowych jednorazowych, poczęstunków dla 40 osób podczas przerw kawowych całodziennych oraz występ kapeli góralskiej z wodzirejem.

¹³ Faktury dotyczyły okresów: czerwca 2021 r., grudnia 2021 r. i czerwca 2022 r.

¹⁴ Zgodnie z § 3 Statutu, organem założycielskim IGB jest Minister Sprawiedliwości

¹⁵ Faktura nr FA3/171/10/ZAK z dnia 29 października 2021 r. wystawiona dla Ministerstwa Sprawiedliwości.

Beata Rutkowska – Kierownik Działu Kontroli Zarządczej IGB Mazovia wyjaśniła, że cena ujęta w kalkulacji pobytu dla Ministerstwa Sprawiedliwości, była zgodna z cennikiem obowiązującym w 2021 r. i tożsama z cenami, jakie oferowane były innym klientom grupowym. Kierownik wskazała, że Ośrodek Konferencyjno-Wypoczynkowy Parzenica nie kalkuluje wyniku na poszczególne grupy, pobyty, wydarzenia, zatem nie może udzielić jednoznacznej odpowiedzi, czy na tej usłudze wykonanej dla organu założycielskiego poniesiono zysk, czy stratę oraz w jakiej wysokości. W Ośrodku wynik ewidencjonowany jest w okresie miesięcznym.

(akta kontroli Tom I str. 298-303)

4.1. Zgodnie z *Polityką rachunkowości*, koszty pośrednie oraz koszty ogólnego zarządu IGB Mazovia, koszty zarządu Zakładów i koszty Oddziału rozliczane były według klucza procentowego, ustalonego na podstawie udziału sprzedaży poszczególnych rodzajów działalności (produktów, usług, towarów) w wartości sprzedaży ogółem – w miesiącu poprzednim.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że część ewidencjonowanej w Oddziale działalności wykazywała rentowność na poziomie zysku brutto (przychody ze sprzedaży pomniejszone o koszty bezpośrednie związane z tą sprzedażą), jednak po rozliczeniu kosztów zarządu i kosztów Oddziału, niektóre działalności wykazywały rentowność ujemną lub bardzo niską w odniesieniu do kwoty przychodów. Problem ten jest szczególnie widoczny w działalności dotyczącej sprzedaży paliwa w ramach Karty Flota w 2021 r. Z tego tytułu Instytucja osiągnęła przychody o wartości 25 094,5 tys. zł i poniosła koszty bezpośrednie w kwocie 24 636,6 tys. zł. Wynik brutto na tej działalności operacyjnej wynosił 457,9 tys. zł. Ten rodzaj działalności w 2021 r. uzyskał najwyższe przychody w ramach działalności Oddziału w Rzeszowie. Do kosztów sprzedaży paliwa w ramach Karty Flota w 2021 r. doliczono koszty zarządu ogólnego i Oddziału (obliczone według klucza przychodowego) w kwocie 816,9 tys. zł (28,4% kosztów zarządu naliczonych dla Oddziału w 2021 r.)¹⁶, co spowodowało, że w 2021 r. na działalności tej wykazano stratę w wysokości 359 tys. zł. W okresie objętym kontrolą, w Instytucji sprzedażą paliwa w ramach Karty Flota, zajmowało się trzech pracowników, natomiast średnie zatrudnienie w Oddziale wynosiło 119,72 etatu pracowników cywilnych oraz 146,31 etatu osób pozbawionych wolności.

(akta kontroli Tom I str. 34-39, 77-88, 492-493)

4.2. Miesięczne koszty ogólnego zarządu określone były przez Centralę IGB Mazovia, natomiast koszty zarządu Oddziału i koszty Zakładowe, na podstawie dowodów źródłowych, zaewidencjonowanych w Oddziale.

Analiza rozliczenia ww. kosztów pośrednich za miesiące czerwiec 2021 r., grudzień 2021 r. i czerwiec 2022 r. wykazała, że wg stosowanej metody rozliczania kosztów (według klucza przychodów), w miesiącach tych zaewidencjonowano koszty:

- a) w czerwcu 2021 r. – 218,3 tys. zł, z tego: koszty zarządu Centrali – 83,0 tys. zł, koszty zarządu Oddziału Rzeszów – 53,9 tys. zł, koszty Zakładów – 81,4 tys. zł,
- b) w grudniu 2021 r. – 225,6 tys. zł, z tego: koszty zarządu Centrali – 84,1 tys. zł, koszty zarządu Oddziału Rzeszów – 23,9 tys. zł, koszty Zakładów – 117,6 tys. zł,
- c) w czerwcu 2022 r. – 213,0 tys. zł, z tego: koszty zarządu Centrali – 85,1 tys. zł, koszty Oddziału Rzeszów – 55,3 tys. zł, koszty Zakładów – 72,6 tys. zł.

4.3. Analiza zapisów księgowych dotyczących 30 faktur sprzedaży¹⁷ wykazała, że zostały one zaksięgowane do odpowiednich okresów sprawozdawczych. Równocześnie ze sprzedażą, na podstawie dokumentów WZ (wydanie na zewnątrz)

¹⁶ Łączne koszty zarządu (Centrali, Oddziału i Zakładów) dla Oddziału w 2021 r. wyniosły 2 878,3 tys. zł.

¹⁷ 10 faktur wystawionych w ostatniej dekadzie grudnia 2021 r, 10 faktur wystawionych w pierwszej dekadzie stycznia 2022 r i 10 faktur wystawionych w ostatniej dekadzie czerwca 2021 r.

lub PK (polecenie księgowania), ewidencjonowane były koszty własne sprzedaży (KWS).

Sprzedaż ewidencjonowana była na kontach (strona Ma) 701 – *Sprzedaż wyrobów gotowych*, 703 – *Sprzedaż usług* lub 736 – *Sprzedaż towarów*, w korespondencji z kontem (strona Wn) 201 – *Rozrachunki z odbiorcami*.

Ewidencja kosztów własnych sprzedaży prowadzona była na kontach (strona Wn) 711 – *KWS wyrobów gotowanych* lub 737 – *KWS towarów*, w korespondencji z kontem (strona Ma) 600 – *Produkty gotowe* lub 330 – *Towary w magazynie*.

(akta kontroli Tom I str. 77-88, 304-323)

5. Zgodnie z § 40 ust. 2 Regulaminu Pracy IGB Mazovia, wypłaty wynagrodzenia dokonuje się miesięcznie z dołu, do 8 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który wynagrodzenie przysługuje. Jeżeli dzień ten przypada w sobotę, niedzielę lub dzień świąteczny, termin płatności przesuwa się na dwa dni poprzedzające dni wolne w danym miesiącu.

Analiza zapisów księgowych na koncie 405 – *Wynagrodzenia*, dotyczących kosztów wynagrodzeń należnych za grudzień 2021 r. i czerwiec 2022 r. wykazała, że koszty z tego tytułu zostały zaliczone do właściwych okresów sprawozdawczych, tj. odpowiednio: do grudnia 2021 r. i do czerwca 2022 r. Wypłaty tych wynagrodzeń dokonano odpowiednio: w styczniu i w lipcu 2022 r.

W okresie objętym kontrolą, w Oddziale nie wypłacano dodatkowego wynagrodzenia rocznego (tzw. trzynastki), ani też nie zatrudniano w nim funkcjonariuszy lub innych pracowników, którym wynagrodzenie wypłacane jest „z góry”.

(akta kontroli Tom I str. 324-356)

6. W okresie objętym kontrolą, Oddział otrzymał, zakupione przez Centralę IGB Mazovia, środki trwałe, których nabycie zostało sfinansowane/dofinansowane środkami dotacji z Funduszu Aktywizacji Zatrudnienia Skazanych (FAZS), a to:

- linię do produkcji tworzyw sztucznych o wartości 538,1 tys. zł,
- trzy szafy chłodnicze o wartości 10,7 tys. zł każda (razem 32,1 tys. zł),
- dźwig osobowy o wartości 126 tys. zł,
- zewnętrzny plac zabaw o wartości 16,8 tys. zł.

Dotacją z FAZS w kwocie 516,6 tys. zł dofinansowano zakup linii produkcyjnej oraz sfinansowano w całości zakup szaf chłodniczych, dźwigu i placu zabaw.

Dotacja ta została ujęta na koncie (strona Ma) 840 – *Przychody przyszłych okresów*. W okresach miesięcznych, w kwocie równej amortyzacji naliczonej dla ww. środków trwałych od wartości sfinansowanej dotacją, rozliczane były przychody przyszłych okresów, które zaliczano do pozostałych przychodów operacyjnych bieżącego okresu (strona Wn konto 840 w korespondencji strona Ma konto 760 – *Pozostałe przychody operacyjne*). Taki sposób ewidencji i rozliczania przychodów z tytułu otrzymanej dotacji na zakup środków trwałych spełniał wymagania przepisu art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości.

W okresie objętym kontrolą, w księgach rachunkowych Oddziału zaewidencjonowano zmniejszenie funduszu podstawowego o kwotę 413,3 tys. zł i jego zwiększenie o 324 tys. zł. Zmiany te wynikały z nieodpłatnego przekazania – 27 sierpnia 2021 r. – części działki gruntowej wraz z wiatą na rzecz Zakładu Karnego w Rzeszowie.

W okresie objętym kontrolą, Oddział w Rzeszowie nie otrzymywał nieodpłatnie mienia od podmiotów zewnętrznych.

(akta kontroli Tom I str. 357-387)

7. Na dzień 30 czerwca 2022 r. wartość zobowiązań przeterminowanych w ewidencji księgowej w Oddziale wynosiła 66,90 zł, z tego:

- zobowiązania przeterminowane powyżej 6 miesięcy – 36,90 zł,
- zobowiązania przeterminowane powyżej 12 miesięcy – 30 zł.

W sprawozdaniu kwartalnym Rb-Z o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji, sporządzonym według stanu na koniec drugiego kwartału 2022 r., nie wykazano ww. zobowiązań przeterminowanych – w sprawozdaniu wartość zobowiązań wymagalnych wynosiła 0 zł.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale wyjaśniła, że nie wykazano w sprawozdaniu ww. zobowiązań przeterminowanych, gdyż były one wyjaśniane z kontrahentami, którzy nie upominali się o ich zapłatę. Ustalenia mają na celu sprawdzenie, czy zostały one rozliczone przez kontrahentów z rozrachunkami innego Oddziału IGB Mazovia.

Oprócz ww. zobowiązań przeterminowanych, na 30 czerwca 2022 r. w ww. ewidencji występowały również zobowiązania sporne o wartości 12 tys. zł. Dotyczyły one roszczeń osadzonego o odszkodowanie i zadośćuczynienie za wypadek przy pracy w 2019 r. w Zakładzie Karnym w Uhercach Mineralnych. Na koniec 2019 r. utworzono rezerwę na roszczenia sporne w kwocie 12 tys. zł, a sprawa roszczeń osadzonego, w trakcie kontroli NIK, rozpatrywana była w postępowaniu sądowym.

W okresie objętym kontrolą, Oddział z tytułu nieterminowo regulowanych zobowiązań, zapłacił odsetki w kwocie łącznej 434,95 zł, z tego:

- w 2021 r. – 372,52 zł, które dotyczyły następujących rodzajów działalności: 327,71 zł ośrodków konferencyjno-wypoczynkowych, 26,96 zł Zakładu w Średniej Wsi, 9,60 zł Oddziału, 8,22 zł Kantyn, 0,03 zł Zakładu w Wadowicach;
- w I półroczu 2022 r. – 62,43 zł, które dotyczyły następujących rodzajów działalności: 62,42 zł ośrodków konferencyjno-wypoczynkowych, 0,01 zł Kantyn.

(akta kontroli Tom I str. 388-405, 480-485)

8. W okresie objętym kontrolą, w IGB Mazovia nie funkcjonowały uregulowania wewnętrzne, dotyczące sprzedaży produktów z odroczonej terminem płatności oraz sposobu oceny wiarygodności klientów.

Koordinator wyjaśnił, że każdego klienta Instytucja stara się zweryfikować pod kątem wiarygodności. Dla dużych zleceń zbierane były zamówienia w formie pisemnej lub zamówienia w postaci wiadomości na pocztę elektroniczną. Większość dokumentów sprzedażowych i wynikających z nich terminów płatności wynikała z zawartych umów. Sprzedając wyroby jednostkom sektora finansów publicznych Instytucja kierowała się zasadą, że są one wypłacalne i składając zamówienia mają zapewnione finansowanie. Koordynator wskazał, że Instytucja wiarygodność kontrahenta ocenia sprawdzając jego dotychczasową historię inwestycyjną, czy też jego sytuację finansową na rynku. W niektórych przypadkach stosowano przedpłaty lub płatności „z góry”.

(akta kontroli Tom I str. 461-463)

Na 30 czerwca 2022 r. wartość należności przeterminowanych (wymagalnych) wynosiła 3 811,9 tys. zł, z tego:

- 1 385,8 tys. zł – przeterminowane do 3 miesięcy,
- 328,5 tys. zł – od 3 do 6 miesięcy,
- 489,8 tys. zł – od 6 miesięcy do 1 roku,
- 1 153,6 tys. zł – od 1 do 3 lat,
- 454,2 tys. zł – przeterminowane powyżej 3 lat.

Należności te dotyczyły różnych rodzajów działalności Instytucji.

Księgi rachunkowe w Oddziale w Rzeszowie obejmowały należności główne – należne odsetki od ww. zaległości nie były naliczane i ewidencjonowane. Jako

przychody finansowe z tytułu odsetek, ewidencjonowano wyłącznie odsetki pobrane (wplacone). Działanie takie nie spełniało wymagań art. 28 ust. 1 pkt 7 ustawy *o rachunkowości*, według którego należności wycenia się nie rzadziej niż na dzień bilansowy w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności.

Mając na uwadze, że Instytucja na koniec kwartałów sporządza sprawozdanie Rb-N *o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych* oraz Rb-40 *z wykonania planu finansowego*, w celu przedstawienia w nich rzeczywistego stanu należności, odsetki powinny być naliczane i ewidencjonowane na koniec każdego kwartału roku budżetowego.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale wyjaśniła, że nie naliczano odsetek na koniec roku budżetowego i za poszczególne kwartały, gdyż na bieżąco wystawiane były wezwania do zapłaty dla kontrahentów, którzy nie uregulowali swoich zobowiązań w terminie wskazanym na fakturze. Na wezwaniach były naliczane i wykazywane odsetki od nieterminowych wpłat na dzień ich wystawienia. Odsetki od nieuregulowanych w terminie należności księgowane były w momencie ich otrzymania, kiedy stały się przychodem podatkowym. Kierownik wskazała, że Oddział nie posiada narzędzi systemowych do automatyzacji naliczania odsetek na koniec poszczególnych kwartałów.

(akta kontroli Tom I str. 406-427, 480-486)

Oddział w Rzeszowie nie naliczał i nie dochodził rekompensat za koszty odzyskiwania należności, należnych Instytucji zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy *o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych*.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego wyjaśniła, że nie naliczano i nie dochodzono rekompensat za koszty odzyskiwania należności Instytucji, gdyż Oddział skoncentrował swoje działania na dochodzeniu należności i odsetek od należności przeterminowanych.

(akta kontroli Tom I str. 480-486)

W sprawozdaniu Rb-N *o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych*, sporządzonym na koniec drugiego kwartału 2022 r., wykazano należności wymagalne o wartości 4 708,8 tys. zł. Według ksiąg rachunkowych, był to stan takich należności na 1 lipca 2022 r. podczas gdy w sprawozdaniu Rb-N należało wykazać ich stan na 30 czerwca 2022 r., wynoszący 3 811,9 tys. zł.

Wykazanie stanu należności wymagalnych na dzień 1 lipca 2022 r. było niezgodne z postanowieniami § 13 ust. 1 pkt 5 *Instrukcji sporządzania sprawozdań*, stanowiącej załącznik nr 8 do rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie *sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych*¹⁸, określającymi że należność staje się wymagalna, licząc od dnia następnego po upływie terminu płatności wskazanego w dokumencie zapłaty lub zapisanego w umowie.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego wyjaśniła, że wykazanie w sprawozdaniu Rb-N należności wymagalnych według stanu na 1 lipca 2022 r. wynikało z błędnej interpretacji należności przeterminowanych na koniec kwartału. Kierownik wskazała, iż w kolejnych sprawozdaniach będzie wykazywała należności przeterminowane według stanu na ostatni dzień kwartału.

(akta kontroli Tom I str. 406-427, 480-486)

¹⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 2396 ze zm.

Analiza dokumentacji dotyczącej pięciu dłużników Oddziału, którzy na 30 czerwca 2022 r. posiadali zaległości wykazała, że działania windykacyjne podejmowane były na bieżąco. Sprawy te przedstawiały się następująco:

- 1) [...] ¹⁹ na 30 czerwca 2022 r. posiadała zaległości w kwocie 361,2 tys. zł, które wynikały z faktur wystawionych w okresie od listopada 2020 r. do października 2021 r. przez Ośrodki Konferencyjno-Wypoczynkowe w Ustce i Zakopanem. W dniu 15 grudnia 2020 r. dłużnikowi zostało wysłane wezwanie do zapłaty, a 12 stycznia 2021 r. sprawa została przekazana do Działu Prawnego Instytucji, który sporządził i przekazał dłużnikowi przedsądowe wezwanie do zapłaty. W lutym 2021 r. dłużnik wystąpił z prośbą o rozłożenia spłaty zadłużenia na raty, a w maju 2021 r. zawarto w tej sprawie ugodę. W dniach 27 września i 20 października 2021 r. przekazano dłużnikowi wezwania do zapłaty dotyczące kolejnych zaległości. W dniu 28 grudnia 2021 r. dłużnik złożył kolejny wniosek o rozłożenie spłaty zaległości na raty. W dniu 4 stycznia 2022 r. Dział Prawny Instytucji wysłał do dłużnika przedsądowe wezwanie do zapłaty, a w dniu 8 marca 2022 r. złożono pozew do sądu. W trakcie kontroli NIK, zaległości tego dłużnika objęte były postępowaniem sądowym. W wyniku działań windykacyjnych, dłużnik we wrześniu 2022 r. wpłacił kwotę 11,1 tys. zł tytułem spłaty części zaległości. NIK zauważyła, że zaległości tego dłużnika narastały przez ww. okres 12 miesięcy. Dokonywano na jego rzecz sprzedaży usług – i to z odroczonym terminem płatności – mimo tego, że równocześnie prowadzono nieskuteczne czynności windykacyjne. Działanie takie nosi znamiona nieracjonalnego ekonomicznie, bowiem – wg stanu na czas kontroli NIK – udało się odzyskać jedynie 3% zaległych należności Instytucji. We wrześniu 2022 r. dokumentacja, dotycząca usług turystycznych, w tym współpracy z ośrodkami konferencyjno-wypoczynkowymi, przekazana została – poza finansowo-księgową – do Centrali IGB Mazovia;
- 2) [...] ²⁰ na 30 czerwca 2022 r. posiadała zaległości w kwocie 26,3 tys. zł, które wynikały z faktur wystawionych w okresie od maja do czerwca 2022 r. W dniach 21 i 30 czerwca oraz 5 lipca 2022 r. do dłużnika wysłano wezwania do zapłaty. W dniach 4 i 5 lipca 2022 r. dłużnik wpłacił całą kwotę zaległości oraz odsetki za zwłokę;
- 3) [...] ²¹ na 30 czerwca 2022 r. posiadał zaległości w kwocie 52 tys. zł, które wynikały z faktur wystawionych w okresie od stycznia do maja 2022 r. W dniach 30 marca, 10 maja, 14 i 28 czerwca 2022 r. do dłużnika wysłano wezwania do zapłaty. W dniach 5 i 29 lipca oraz 26 sierpnia 2022 r. dłużnik wpłacił całą kwotę zaległości. Wystawiona nota odsetkowa nie została zapłacona przez dłużnika;
- 4) [...] ²² na 30 czerwca 2022 r. posiadał zaległości w kwocie 125,1 tys. zł, które wynikały z faktur wystawionych w okresie od listopada do grudnia 2021 r. W dniu 28 grudnia 2021 r. do dłużnika wysłano wezwanie do zapłaty na część zaległości. W dniu 19 stycznia 2022 r. wysłano wezwanie do zapłaty na kolejną część zaległości oraz ostateczne wezwanie do zapłaty. W dniu 4 lutego 2022 r. sprawa została skierowana do Działu Prawnego Instytucji, który w dniach 22 lutego i 12 kwietnia 2022 r. wysłał do dłużnika przedsądowe wezwania do zapłaty. W dniu 14 lipca 2022 r. sąd wydał nakaz zapłaty;

¹⁹ Jak w przypisie 9.

²⁰ Jw.

²¹ Jw.

²² Jw.

- 5) [...] ²³ na 30 czerwca 2022 r. posiadał zaległość w kwocie 868,1 tys. zł, która wynikała z faktury wystawionej w maju 2022 r. W dniu 11 sierpnia 2022 r. dłużnik złożył wniosek o wydłużenie terminu płatności do 31 sierpnia 2022 r., który Instytucja zaakceptowała. W tym terminie dłużnik wpłacił całą zaległość.

(akta kontroli Tom I str. 407-416, 428, 455-460)

Analiza dokumentacji pięciu dłużników, którzy na dzień 30 czerwca 2022 r. posiadali należności przeterminowane powyżej trzech lat wykazała, że zaległości te na koniec listopada 2022 r., nie uległy przedawnieniu. W latach 2019-2021, w stosunku do tych zaległości były prowadzone czynności przed sądami w celu dochodzenia lub ustalenia roszczeń, albo prowadzone były czynności przez organy egzekucyjne.

(akta kontroli Tom I str. 407-416, 429-433)

W okresie objętym kontrolą Oddział w Rzeszowie wyksięgował (spisał) dwie zaległości:

- [...] ²⁴ w kwocie 158,2 tys. zł – z uwagi na umorzone postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji,
- [...] ²⁵ w kwocie 11,4 tys. zł – z uwagi na ugodę zawartą w Sądzie Rejonowym w Krośnie na spłatę 15 tys. zł z kwoty zadłużenia 21,4 tys. zł

(akta kontroli Tom I str. 480-491)

9. Analizie poddano koszty (wydatki) ponoszone przez Oddział w Rzeszowie na zakup towarów i usług, tj.:

- pięć kosztów zakupu materiałów, w tym: wydatki na zakup oleju grzewczego, drewna, elementów metalowych – wypalonych laserowo elementów z blachy, kątowników, płaskowników, rurek itp., wyrobów drewnianych;
- pięć kosztów zakupu usług obcych, w tym wydatki na dostawę wody, ochronę mienia, wywóz odpadów, dostarczanie wody i odbiór nieczystości, dostęp do internetu;
- dwa zakupy zaksięgowane na koncie „pozostałe koszty operacyjne” ²⁶, w tym zakup ulotek oraz nadruku na torby.

Ustalono, że poniesione koszty były rzetelnie skalkulowane przez pracowników Oddziału w Rzeszowie. Decyzje o rozpoczęciu procedury zakupu były poprzedzone analizą faktycznych potrzeb, celowości wydatków. Zamawiane towary i usługi nie były przedmiotem działalności IGB Mazovia. Koszty te zostały poniesione na potrzeby Oddziału oraz były niezbędne w działalności jednostki, nie były ponoszone na rzecz organu założycielskiego.

W badanej próbie stwierdzono cztery przypadki zapłaty po terminie, wynikającym z wystawionej faktury, z opóźnieniem wynoszącym od dwóch do dziewięciu dni. Powodem dokonania płatności z opóźnieniem był wpływ faktur do Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale po terminie płatności. Z tytułu tych płatności, Oddział nie ponosił odsetek.

W badanej próbie stwierdzono dwa zakupy, poprzedzone przeprowadzeniem procedury przetargowej przez Centralę IGB Mazovia. W pozostałych przypadkach korzystano z innych trybów niż tryb podstawowy, zgodnie z procedurami określonymi w zarządzeniu nr 6/2021/Z Dyrektora IGB Mazovia z dnia 8 marca 2021 r.

²³ Jw.

²⁴ Jw.

²⁵ Jw.

²⁶ Próbę kosztów dobrano po wykluczeniu kosztów delegacji i ubezpieczeń.

wprowadzającym Regulamin udzielania zamówień publicznych przez Mazowiecką Instytucję Gospodarki Budżetowej Mazovia.

W badanej próbie żadne z zaciągniętych zobowiązań nie przewyższało 30% rocznych przychodów, tym samym Oddział nie potrzebował zgody organu założycielskiego na dokonanie wydatku.

(akta kontroli Tom II str. 2-123)

10. W okresie objętym kontrolą, w Oddziale dokonano zakupów trzech środków trwałych na łączną kwotę 75,6 tys. zł. W 2021 r. zakupiono aparat do krioterapii na potrzeby Ośrodka Konferencyjno-Wypoczynkowego „Parzenica” w Zakopanem (11,1 tys. zł), natomiast w I półroczu 2022 r. dokonano odkupu wózka widłowego Hyster H2.0XT o wartości 37,5 tys. zł (odkup po wynajmie) oraz rębaka Teknomotor SKORPION 500RB o wartości 24 tys. zł (wykup po zakończeniu umowy leasingowej). Nie dokonywano zakupów wartości niematerialnych i prawnych.

W Oddziale brak było dokumentów związanych ze zgłoszeniem potrzeby pozyskania środków trwałych przez komórkę, w której składniki te miały być użytkowane, w tym analizy potrzeb, weryfikacji własnych zasobów itp. Dokumentacja ta znajdowała się w Centrali IGB Mazovia.

W trakcie przeprowadzania zakupu nie dokonywano zmian dotyczących zakresu zakupu, terminu ani innych parametrów w stosunku do wniosku o zakup.

Aparat do krioterapii został od razu przekazany przez sprzedającego do miejsca jego użytkowania. W momencie wykupu, rębak był wykorzystywany przez Zakład w Średniej Wsi, natomiast wózek widłowy wykorzystywano w Zakładzie w Tarnowie.

(akta kontroli Tom II str. 124-154)

11. Oględziny wybranej próby składników majątkowych, przeprowadzone w Zakładach w Tarnowie i Średniej Wsi wykazały, że:

a) w ewidencji środków trwałych, oprócz składników wykorzystywanych do działalności Zakładów, ujęte były również maszyny/urządzenia, które ze względu na ich stan techniczny nie były wykorzystywane do prowadzonej działalności. Składniki te były zepsute, niekompletne, przestarzałe i od kilku lat nie wykorzystywano ich do działalności Zakładów. Za wyjątkiem jednego, środki te nie wykazywały wartości księgowej, gdyż w latach wcześniejszych zostały w całości umorzone (zamortyzowane). W Zakładzie w Tarnowie składników takich stwierdzono 9 sztuk (wiertarka słupowa, modem UPS, agregat sprężarkowy, wtryskarki 4 sztuk, prasa hydrauliczna i drukarka termiczna), a w Zakładzie w Średniej Wsi – 6 sztuk (prasa rolująca do siana i słomy, pilarka taśmowa, czyszczalnia Pektus Gigant, chłodnia dla zwierząt, betoniarka, motopompa strażacka).

Składniki te nie spełniały wymagań, określonych w art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy o rachunkowości;

b) stany magazynowe wybranych produktów gotowych, tj. wyrobów z tworzyw sztucznych znajdujących się w Zakładzie w Tarnowie i wyrobów tartacznych znajdujących w Zakładzie w Średniej Wsi, odpowiadały ewidencji magazynowej.

Oddział w Rzeszowie, w 2019 r. i w 2020 r. zgłaszał do Działu Inwentaryzacji IGB Mazovia potrzebę likwidacji części składników majątkowych, w tym także niektórych nieużywanych, wykazanych powyżej, znajdujących się w Zakładach: w Tarnowie i Średniej Wsi. Jak wyjaśnił Koordynator, część zbędnych środków trwałych udało się sprzedać w postępowaniach likwidacyjnych.

(akta kontroli Tom I str. 434-454, 463-476, Tom II str. 288-299)

Jarosław Rzepecki – Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił, że powołana komisja sukcesywnie dokonuje oceny majątku. Ocena składników nieużywanych,

stwierdzonych w trakcie oględzin, zostanie przeprowadzona przez komisję w przyszłości.

(akta kontroli Tom I str. 477-479)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawozdaniu Rb-Z, sporządzonym na koniec drugiego kwartału 2022 r. nie wykazano zobowiązań wymagalnych o wartości 66,90 zł.
2. Na koniec poszczególnych kwartałów nie naliczono i nie ewidencjonowano w księgach rachunkowych należnych odsetek od należności przeterminowanych.
3. Nie naliczono i nie dochodzono rekompensat za koszty odzyskiwania należności, należnych Instytucji zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o *przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych*
4. W sprawozdaniu Rb-N, sporządzonym na koniec drugiego kwartału 2022 r. należności wymagalne wykazano w wartości według stanu na 1 lipca, zamiast na 30 czerwca 2022 r.
5. Na stanie środków trwałych Zakładów: w Tarnowie i Średniej Wsi, znajdowały się składniki zepsute, zdekompletowane, niewykorzystywane do działalności Instytucji.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, działalność Instytucji ewidencjonowana w Oddziale w Rzeszowie, była zgodna z obowiązującymi przepisami. Stwierdzone nieprawidłowości związane były z: naliczaniem odsetek i rekompensat, ewidencją środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także ze sporządzaniem sprawozdań Rb-N i Rb-Z na koniec II kw. 2022 r.

Działalność podstawowa ewidencjonowana w Oddziale w Rzeszowie była zgodna z uregulowaniami Statutu Instytucji. Dla poszczególnych produktów, wytwarzanych w Zakładach opracowane zostały kalkulacje cen sprzedaży, w których uwzględniano koszty bezpośrednie, koszty pośrednie oraz założono zysk.

Przychody oraz związane z nimi koszty ewidencjonowane były na odpowiednich kontach księgowych przewidzianych w *Polityce rachunkowości* oraz przypisywane do właściwych okresów rozliczeniowych. Prawdopodobnie również rozliczono i zaewidencjonowano przychody z tytułu otrzymanych dotacji z FAZS na zakup środków trwałych.

Oddział w Rzeszowie nie naliczał i nie dochodził od dłużników rekompensat za koszty odzyskiwania należności oraz należnych odsetek za zwłokę. W Instytucji do przychodów finansowych z tytułu odsetek zaliczano wyłącznie odsetki pobrane (wpłacone).

Na podstawie analizowanej próby pięciu dłużników ustalono, że Oddział w Rzeszowie podejmował odpowiednie działania windykacyjne w celu wyegzekwowania zaległości.

Na koniec II kwartału 2022 r. błędnie sporządzono sprawozdanie budżetowe Rb-Z, gdyż nie wykazano w nim zobowiązań wymagalnych o wartości 66,90 zł oraz błędnie sporządzono sprawozdanie Rb-N, gdyż wykazano w nim należności wymagalne na dzień 1 lipca, zamiast na dzień 30 czerwca 2022 r. W związku z tym zobowiązania wymagalne w sprawozdaniu wykazano w wartości zawyżonej o 896,9 tys. zł.

Analiza wybranej próby kosztów dotyczących zużycia materiałów, usług obcych oraz zakupów zaksięgowanych na koncie pozostałe koszty operacyjne wykazała, że zostały one dokonane w sposób celowy i efektywny. Wydatki na zakupy środków

trwałych w Oddziale w Rzeszowie, ponoszone były w sposób gospodarny, legalny i celowy, oraz zgodny z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w Instytucji.

W ewidencji środków trwałych dwóch Zakładów (w Średniej Wsi i w Tarnowie) ujęte były składniki niekompletne i niezdatne do użytkowania, które nie spełniały wymagań określonych w art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy o rachunkowości.

OBSZAR

2. Zarządzanie posiadanym majątkiem

2.1. Majątek pozostający w dyspozycji IGB Mazovia.

Opis stanu faktycznego

1.1 Stan wybranych składników majątkowych Instytucji, zaewidencjonowanych w Oddziale w Rzeszowie na dzień 30 czerwca 2022 r. (w odniesieniu do stanów na koniec 2020 i 2021 roku) przedstawiał się następująco:

- wartości niematerialne i prawne – 79,8 tys. zł, co stanowiło 83% stanu na koniec 2020 r. (96 tys. zł.) i 94% stanu na koniec 2021 r. (84,6 tys. zł);
- rzeczowe aktywa trwale – 13 725,1 tys. zł, co stanowiło (odpowiednio jak wyżej) 91% (15 073,8 tys. zł.) i 94% (14 536,7 tys. zł), w tym:
 - środki trwale – 12 864,8 tys. zł, co stanowiło 97% (13 216,3 tys. zł.) i 94% (13 721,9 tys. zł),
 - środki trwale w budowie – 860,3 tys. zł, co stanowiło 46% (1 857,5 tys. zł.) i 106% (814,7 tys. zł);
- zapasy – 2 002,5 tys. zł, co stanowiło 126% (1 583,6 tys. zł.) i 130% (1 538,9 tys. zł).

Wzrost wartości zapasów według stanów na koniec wymienionych okresów wynikał głównie ze wzrostu:

- materiałów - na dzień 30 czerwca 2022 r. ich stan wynosił 310,6 tys. zł, co stanowiło 177% stanu na koniec 2020 r. (175,2 tys. zł.) i 230% stanu na koniec 2021 r. (135 tys. zł);
- towarów - na dzień 30 czerwca 2022 r. ich stan wynosił 1 364,9 tys. zł, co stanowiło 126% stanu na koniec 2020 r. (1 080,2 tys. zł.) i 121% stanu na koniec 2021 r. (1 125,7 tys. zł).

(akta kontroli Tom II str. 155)

1.2. Na koniec 2020 r. i 2021 r. oraz na dzień 30 czerwca 2022 r. w ewidencji składników majątkowych prowadzonej w Oddziale nie wykazano zaliczek na zakup wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych w budowie.

(akta kontroli Tom II str. 155)

1.3. Według stanów na koniec 2020 r. i 2021 r. oraz na dzień 30 czerwca 2022 r., w ww. ewidencji składników majątkowych wykazywano środki trwale w budowie, których wartość wynosiła odpowiednio:

- na dzień 31 grudnia 2020 r. – 1 857,5 tys. zł,
- na dzień 31 grudnia 2021 r. - 814,7 tys. zł,
- na dzień 30 czerwca 2022 r. - 860,3 tys. zł.

Ewidencja szczegółowa wymienionych środków prowadzona była z wyodrębnieniem tytułów realizowanych zadań.

Na koniec 2020 r., w wartościach środków trwałych w budowie nie ujęto rozpoczętej inwestycji, określonej jako „CAR/Fotowoltaika” o wartości 25,8 tys. zł. Decyzją Centrali IGB Mazovia z dnia 30 marca 2021 r., dokonano odpisu aktualizacyjnego tej inwestycji, ze skutkiem na 31 grudnia 2020 r.

Ustalono, że w ewidencji środków trwałych w budowie, kwota 814,7 tys. zł, dotycząca „Strefy Inwestycyjnej Olszanica”, nie ulegała zmianie w okresie od 31 grudnia 2020 r. do 30 czerwca 2022 r. Na wartość powyższą składały się nakłady na:

- halę nr 2: (nr inwestycji: 080-3-31-300002) – zgłoszenie robót budowlanych z dnia 26 stycznia 2018 r. w Starostwie Powiatowym w Lesku; wartość poniesionych nakładów do dnia 31 grudnia 2020 r. – 473,3 tys. zł;
- halę nr 3: (nr inwestycji: 080-3-31-300003) – zgłoszenie robót budowlanych z dnia 26 stycznia 2018 r. w Starostwie Powiatowym w Lesku; wartość poniesionych nakładów do dnia 31 grudnia 2020 r. – 117,4 tys. zł;
- halę nr 4: (nr inwestycji: 080-3-31-300004) – wartość poniesionych nakładów do dnia 31 grudnia 2020 r. – 41 tys. zł;
- przyłącz do stacji transformatorowej: (nr inwestycji: 080-3-31-300010) – wartość poniesionych nakładów do dnia 31 grudnia 2020 r. – 155,6 tys. zł;
- studnię głębinową: (nr inwestycji: 080-3-31-300013) – wartość poniesionych nakładów do dnia 31 grudnia 2020 r. – 27,5 tys. zł.

Ww. obiekty budowlane stanowiły własność Instytucji. Na dzień 30 czerwca 2022 r. nie były kompletne i nie nadawały się do użytku.

Stwierdzono, że w badanym okresie IGB Mazovia poniosła nakłady inwestycyjne w obce środki trwałe (własność Służby Więziennej) w łącznej wysokości 1 281,7 tys. zł, które dotyczyły:

- a) Ośrodka Konferencyjno-Wypoczynkowego (OKW) w Ustce i obejmowały:
 - roboty budowlane: 1 138,9 tys. zł,
 - zakup dźwigu osobowego: 126 tys. zł,
 - zakup zewnętrznego placu zabaw: 16,8 tys. zł.
- b) OKW w Zakopanem, gdzie Instytucja zakupiła aparat do krioterapii o wartości 11,1 tys. zł.

(akta kontroli Tom II str. 155-172)

W trakcie przeprowadzonych oględzin w „Strefie Inwestycyjnej Olszanica” ustalono, że:

- hala nr 2 – wykonano nowy dach i zamontowano rynny. Hala ocieplona, wewnątrz wykonane instalacje. Ściany od wewnątrz obłożone płytkami ceramicznymi. Brak posadzki i brak sufitu. Ogólny stan techniczny budynku – dobry;
- hala nr 3 – dach i rynny podobnie jak hala nr 2. Brak instalacji wewnętrznych, brak posadzki, brak tynków. Ogólny stan budynku – dostateczny;
- hala nr 4 – dach i rynny podobnie jak poprzednio. Stolarka okienna do wymiany. Brak ocieplenia budynku oraz elewacji. Budynek posiada instalacje elektryczne, tynki wewnętrzne, nowa wylewkę. Brak posadzki. Ogólny stan budynku – dostateczny;
- stacja transformatorowa – doprowadzono z linii średniego napięcia przewody elektryczne do miejsca lokalizacji stacji. Stacja transformatorowa nie została wybudowana;
- studnia głębinowa – wykonano odwiert studni, który zabezpieczono kręgiem betonowym i pokrywą. Studnia nie została podłączona do sieci wodociągowej Zakładu.

Hale w trakcie oględzin nie były użytkowane. Zostały zabezpieczone przed szkodliwymi działaniami atmosferycznymi oraz przed dostępem osób trzecich (drzwi i bramy zamykane na klucz). Teren, na którym zlokalizowane były obiekty poddane oględzinom, był ogrodzony i zabezpieczony przed dostępem osób trzecich.

(akta kontroli Tom I str. 453-454, Tom II str. 300-303)

Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił, że ostatnie nakłady inwestycyjne na ww. inwestycje, zostały poniesione w 2019 r., a ich wartość stanowiła ok. 11% całości nakładów poniesionych do dnia 31 grudnia 2019 r.

Do 31 grudnia 2018 r. jednostka poniosła 89% całości nakładów, z czego 40% poniosła IGB Carpatia (która z dniem 30 października 2018 została włączona do IGB Mazovia), a 60% w 2018 r. poniosła IGB Mazovia po połączeniu z IGB Carpatia. Podał, że od 2020 roku jednostka nie poniosła nowych nakładów na wymienione inwestycje. W związku z powyższym w kontrolowanym okresie nie zaniechano rzeczonych inwestycji.

Biorąc pod uwagę, że powyższe składniki aktywów są prawidłowo zabezpieczone oraz że dokończenie inwestycji z dużym prawdopodobieństwem będzie opłacalne ekonomicznie dla jednostki, NIK przyjmuje powyższe wyjaśnienia.

Główny Księgowy wskazał także, iż obiekty konferencyjno-wypoczynkowe (OKW w Zakopanem oraz OKW w Ustce) są w stałym użytkowaniu i aktualnie przynoszą jednostce zyski, a 11% nakładów wskazanych w piśmie NIK, zostało poniesionych ze środków uzyskanych przez Instytucję z dotacji, zatem środki finansowe wydatkowane przez IGB Mazovia przynoszą jednostce wymierne efekty ekonomiczne.

(akta kontroli Tom II str. 173-175)

NIK zauważa, że inwestowanie w obce środki trwałe (OKW Ustka), w sytuacji, gdy umowa użyczenia zawarta została na czas określony do 31 października 2025 r., obarczone jest ryzykiem nieuzyskania zwrotu poniesionych nakładów. Istnieje prawdopodobieństwo, że umowa użyczenia – mimo możliwości jej przedłużenia – wygaśnie w październiku 2025 r., co spowoduje, że znaczna część poniesionych nakładów może być oceniana jako wydatki niegospodarne.

(akta kontroli Tom II str. 176-183)

1.4. W ewidencji w Oddziale, w 2021 r. i w I połowie 2022 r. odnotowano zmiany stanu składników majątku, które dotyczyły:

- a) zwiększeń stanu majątku o łącznej wartości 2 033,8 tys. zł (z tego w 2021 r. o 1 914,6 tys. zł i w I półroczu 2022 r. o 119,2 tys. zł), z tytułu:
- zakupu – o wartości 724,1 tys. zł (w 2021 r.), w tym środki trwałe zakupione w ramach dotacji 713 tys. zł (z tego: 692 tys. zł dotacja, 21 tys. zł środki własne);
 - leasingu (1 umowa w 2021 r.) – kwota 24 tys. zł (wykup – wartość końcowa netto, w ramach umowy leasingu z 2018 r. dotyczącej maszyny leśnej „rębaka”);
 - otrzymanych środków trwałych (w 2021 r.) od Centrali IGB Mazovii (samochód KIA CEED) – o wartości 27,6 tys. zł,
 - przyjętego (w 2021 r.) środka trwałego z inwestycji w budowie – o wartości 1 138,9 tys. zł;
 - otrzymanych środków trwałych (w I półroczu 2022 r.) od IGB Mazovia (Piast-Wołów) - o łącznej wartości 81,7 tys. zł (w tym przenośny komputer 2,5 tys. zł, samochód Citroen Berlingo 49,4 tys. zł, samochód Peugeot Partner 29,8 tys. zł);
 - zakończenia umowy najmu (1 umowa w I półroczu 2022 r.) – kwota 37,5 tys. zł (odkup wózka widłowego „Hyster H2OXT” po zakończonym okresie najmu w ramach umowy nr. UMLTR/8/08/18);
- b) zmniejszeń stanu majątku o łącznej wartości 2 274 tys. zł (z tego w 2021 r. o 365,2 tys. zł i w I półroczu 2022 r. o 1 908,7 tys. zł), z tytułu:
- likwidacji o 5,3 tys. zł (w 2021 r.),

- przekazanej darowizny (w 2021 r. – akt notarialny przekazania działki na rzecz Zakładu Karnego w Rzeszowie) – o wartości 150,1 tys. zł,
- przekazanych (w 2021 r.) środków trwałych do Centrali IGB Mazovia – o łącznej wartości 209,9 tys. zł (samochód Talisman o wartości 22,7 tys. zł, odciąg trocin o wartości 4,6 tys. zł, samochód Mercedes Viano o wartości 152,5 tys. zł, myjka parowa o wartości 24,8 tys. zł i okap przyścienny o wartości 5,3 tys. zł),
- sprzedaży składników majątkowych (w I półroczu 2022 r.) o łącznej wartości 1 589,1 tys. zł (w tym o łącznej wartości 542,8 tys. zł ze sprzedaży składników majątkowych o wartości początkowej przekraczającej 200 tys. zł), uzyskując dodatni wynik na sprzedaży tych składników majątkowych w łącznej wysokości 325,9 tys. zł (w tym 85 tys. zł ze sprzedaży składników majątkowych o wartości początkowej przekraczającej 200 tys. zł),
- przekazanych (w I półroczu 2022 r.) środków trwałych do Centrali IGB Mazovia o łącznej wartości 319,6 tys. zł (serwer HP o wartości 65,1 tys. zł, ciągnik MAN o wartości 162 tys. zł i naczepa Schmitz o wartości 92,5 tys. zł²⁷).

Na sprzedane (w I półroczu 2022 r.) 22 składniki majątkowe, sześć z nich (o wartości ewidencyjnej 156,8 tys. zł), na dzień sprzedaży było częściowo zamortyzowane, natomiast pozostałe 16 zamortyzowano w pełnej ich wartości. We wszystkich przypadkach, uzyskane kwoty ze sprzedaży niezamortyzowanych składników majątkowych (łącznie 335,5 tys. zł) były wyższe od ich wartości ewidencyjnej. Suma uzyskanych środków ze sprzedaży wszystkich składników majątkowych wyniosła 482,7 tys. zł i w ewidencji księgowej ujęta została na koncie przychodów ze sprzedaży środków trwałych (konto: 766-1-3).

(akta kontroli Tom II str. 124, 184-273)

1.5. Poddane badaniom środki trwałe (zakupione, otrzymane nieodpłatnie oraz sprawdzone w trakcie oględzin), były ujęte w ewidencji księgowej i przypisane do odpowiednich komórek organizacyjnych Instytucji (Zakładów).

(akta kontroli Tom I str. 434-454, Tom II str. 124, 184-273)

2.2. Gospodarowanie składnikami majątku IGB Mazovia.

Ustalono, że działalność Oddziału w zakresie gospodarowania składnikami majątku Instytucji sprowadzała się głównie do ujmowania w ewidencji księgowej skutków decyzji (sprzedaż, likwidacja, przeniesienia itp.), podejmowanych przez Centralę IGB Mazovia, a dotyczących administrowanego przez Oddział majątku.

2.1. W zakresie gospodarowania składnikami majątku Instytucji, w Oddziale kierowano się w szczególności:

a) przepisami prawa powszechnie obowiązującego tj.:

- ustawy z 16 grudnia 2016 r. *o zasadach zarządzania mieniem państwowym*;
- rozporządzeniu Rady Ministrów z 21 października 2019 r. *w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa*;
- ustawy z 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami*;
- ustawy z 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*;
- ustawy z 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy* (dział piąty);
- rozporządzeniu Rady Ministrów z 4 października 1974 r. *w sprawie wspólnej odpowiedzialności materialnej pracowników za powierzone mienie*;

b) Zarządzeniem nr 09/2021/Z Dyrektora IGB Mazovia z 16 kwietnia 2021 r. *w sprawie przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów*

²⁷ Ciągnik MAN i naczepa Schmitz przekazane zostały do „Pomeranii”.

Instytucji (zmienionego zarządzeniem nr 28/2021/Z Dyrektora Instytucji z 1 grudnia 2021 r.);

c) *Polityką Rachunkowości*, wprowadzoną Zarządzeniem nr 7/2021/Z Dyrektora IGB Mazovia z 10 marca 2021 r. oraz zarządzeniem nr 3/2022/Z Dyrektora IGB Mazovia z 27 stycznia 2022 r.;

d) Procedurą Kontroli Zarządczej, wprowadzoną Zarządzeniem nr 09/2020/Z Dyrektora IGB Mazovia z 26 lutego 2020 r.;

e) Regulaminie pracy, wprowadzonym Zarządzeniem nr 02/05/17/Z Dyrektora IGB Mazovia z 15 maja 2017 r. z późniejszymi zmianami.

Jak podał Zastępca Dyrektora IGB Mazovia – należy wskazać, iż poszczególne komórki organizacyjne okresowo, bądź też na bieżąco, monitorowały i kontrolowały w ramach swoich obszarów stany magazynowe zapasów, terminy przydatności do użytku/spożycia, stan przechowywania i zalegania. W przypadku uszkodzenia, zniszczenia, zepsucia, przeterminowania, sporządzane były protokoły komisijnego zniszczenia, czy też oddanie do odpadów, złomowania według segregacji. Dla zapasów zalegających, nie rotujących podejmowane były działania z wykorzystaniem możliwości przesunięcia zapasów pomiędzy punktami handlowymi, Zakładami wewnątrz jednostki, czy też zagospodarowanie ich w pierwszej kolejności dla nowo pojawiających się zleceń. Przegląd i analiza stanów magazynowych zapasów oraz innych aktywów jednostki dokonywana była też na koniec każdego roku obrotowego pod kątem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Pracownik Instytucji zatrudniany lub przenoszony na stanowisko związane z odpowiedzialnością materialną, zobowiązany był podpisać stosowną umowę o odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie.

(akta kontroli Tom II str. 275-282)

W *Polityce rachunkowości* określone zostały zasady, dotyczące ewidencji majątkiem zaliczonym do rzeczowych aktywów trwałych, w tym również zasady i sposoby ewidencji wartościami niematerialnymi i prawnymi. Wskazano, m.in. metody inwentaryzowania składników majątkowych, metody wyceny składników majątku trwałego i obrotowego oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także sposób ujęcia ich w ewidencji księgowej.

Na podstawie zbadanych dokumentów, dotyczących przyjęcia środków trwałych i ich zaewidencjonowania w Oddziale stwierdzono, że w każdym przypadku wskazywano osobę odpowiedzialną za powierzone mienie.

(akta kontroli Tom I str. 77-88, Tom II str. 169-172)

2.2. Ustalono, że wartości niematerialne i prawne (programy komputerowe) wykazane w ewidencji księgowej pod adresem siedziby Oddziału, były tam zainstalowane i użytkowane.

W trakcie oględzin, przeprowadzonych w Zakładzie w Tarnowie stwierdzono, że wykazane w ewidencji księgowej wartości niematerialnych i prawnych dwa programy komputerowe (o wartości netto 7,7 tys. zł) tj. „Finanse i księgowość Forte wersja czterostanowiskowa” oraz „Kadry i płace wersja dwustanowiskowa” nie były zainstalowane w komputerach tego Zakładu.

Jak wyjaśniły osoby, biorące udział w oględzinach, brakujące programy jw. zostały przeniesione do innych komórek organizacyjnych Instytucji.

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale wyjaśniła, że komputery z programami prawdopodobnie zostały przeniesione do innej lokalizacji, natomiast informacja o zmianach nie została przekazana do Działu Finansowo-Księgowego i na dzień przeprowadzonych oględzin wymienione wyżej wartości niematerialne i prawne

przypisane były do Zakładu w Tarnowie. Wskazała, że komórką odpowiedzialną za wartości niematerialne i prawne jest Dział IT Instytucji.

(akta kontroli Tom I str. 447-449, 483-485, Tom II str. 274, 283-286)

2.3. W okresie objętym kontrolą, zgodnie z przyjętą w Instytucji *Polityką rachunkowości*, na koniec 2021 r. dokonano przeglądu zapasów pod względem odpisów aktualizacyjnych. Na 31 grudnia 2021 r. odpisy takie, utworzone w Oddziale, wyniosły:

- odpisy dotyczące towarów – 2 914,97 zł,
- odpisy dotyczące materiałów – 24 493,51 zł,
- odpisy dotyczące wyrobów gotowych – 10 624,11 zł.

Na koniec 2021 r. dokonano także odpisu aktualizacyjnego o wartości 25,8 tys. zł, dotyczącego środków trwałych w budowie („CAR/Fotowoltaika”).

Kierownik Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale podała, że nie posiada informacji, czy były zgłaszane inne (oprócz podanych wyżej) wnioski o dokonanie oceny przydatności składników majątku oraz czy taka ocena była dokonywana przez Komisję do przeprowadzania oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów.

Kierownik Działu wskazała, iż pracownicy komórek merytorycznych poszczególnych Zakładów, po dokonaniu okresowego przeglądu składników majątku, przesyłają swoje wnioski w sprawie oceny zbędnych/zużytych składników do Centrali IGB Mazovia, gdzie komisja – po dokonaniu oceny – przedstawia swoje wnioski do akceptacji Dyrektora Instytucji. Do Działu Finansowo-Księgowego w Oddziale przesyłana jest stosowna dokumentacja, celem zaewidencjonowania skutków podjętych decyzji.

(akta kontroli Tom II str. 155-172, 275-282)

2.4. W okresie objętym kontrolą, w Oddziale nie było Komisji do oceny przydatności składników majątku do dalszego użytkowania.

Komisja taka została powołana w Centrali IGB Mazovia zarządzeniem nr 09/2021/Z Dyrektora Instytucji z 16 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli Tom II str. 275-282)

2.5. W okresie objętym kontrolą, w Oddziale nie były podejmowane decyzje o zakwalifikowaniu składników majątku do kategorii majątku zbędnego lub zużytego oraz o sposobie ich zagospodarowania. Decyzje takie podejmowane były w Centrali IGB Mazovia.

(akta kontroli Tom II str. 275-282)

2.6. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia 30 czerwca 2022 r. działania dotyczące:

- sposobu zagospodarowania posiadanych nieruchomości;
- ogłoszeń w zakresie wynajmu i dzierżawy oraz wyborem dzierżawców/najemców;
- zawieraniem umów najmu i dzierżawy;

prowadzone były przez Dział Administracji w Centrali IGB Mazovia.

Oddział prowadził jedynie sprawy bieżące, polegające na fakturowaniu czynszu, mediów itp. Decyzje, dotyczące sprzedaży składników majątku (m.in. oszacowanie wartości rynkowej, upublicznienie zamiaru sprzedaży, wybór najkorzystniejszej oferty sprzedaży) podejmowane były w Centrali IGB Mazovia.

(akta kontroli Tom II str. 275-282, 287)

2.7. W okresie objętym kontrolą, Oddział nie dokonał nieodpłatnego zbycia składników majątku. Dokonano jednego (zaewidencjonowanego w Oddziale)

nieodpłatnego przekazania (aktem notarialnym) działki o wartości 150,1 tys. zł na rzecz Zakładu Karnego w Rzeszowie. Akt notarialny zawarty został przez Dyrektora Instytucji, za zgodą Ministra Sprawiedliwości.

(akta kontroli Tom II str. 184-198)

2.8. W badanym okresie w Oddziale zaewidencjonowano (w 2021 r.) jeden przypadek likwidacji składników majątkowych o wartości 5,3 tys. zł (4,8 tys. zł netto). Likwidacja dotyczyła wyksięgowania z ewidencji środków trwałych budynku (nr ewidencyjny ST-I-13), który został wyburzony w 2019 r. Likwidacji dokonano w oparciu o wnioski, zawarty w protokole oceny przydatności składników majątkowych, sporządzonym przez Komisję powołaną w Centrali Instytucji. Protokół wraz z wnioskiem został zatwierdzony przez Dyrektora IGB Mazovia.

(akta kontroli Tom II str. 184, 272-273)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że ujęcie w księgach rachunkowych faktu likwidacji środka trwałego dwa lata po jego faktycznym zburzeniu jest naruszeniem wymogu prowadzenia ksiąg na bieżąco, zawartego w art. 24 ustawy o rachunkowości. Ze względu na nieistotną kwotę operacji gospodarczej, NIK odstępuje od ustalenia nieprawidłowości, podkreślając jednocześnie, że jeżeli system kontroli zarządczej nie będzie skutecznie eliminował przypadków takich opóźnień, to w przyszłości liczba błędów, nawet nieistotnych, może spowodować, że ksiąg rachunkowych Instytucji nie będzie można uznać za rzetelne.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

- nierzetelnie prowadzona ewidencja księgową wartości niematerialnych i prawnych dla Zakładu w Tarnowie, która nie spełniała wymagań art. 24 ust. 2 ustawy o *rachunkowości* – ujęto w niej wartości niematerialne i prawne (dwa programy komputerowe), których nie stwierdzono w trakcie oględzin.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r., Oddział prawidłowo – w ramach posiadanych kompetencji i uprawnień – zarządzał majątkiem IGB Mazovia w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Oddziale. Jego rola ograniczała się jedynie do ujmowania w ewidencji księgowej skutków decyzji, podejmowanych w Centrali IGB Mazovia oraz administrowania majątkiem, zaewidencjonowanym w Oddziale.

Wszystkie zbadane zwiększenia i zmniejszenia stanu środków trwałych, zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych w Oddziale.

Ewidencja księgową wartości niematerialnych i prawnych Zakładu w Tarnowie była nierzetelna. Wykazano w niej dwa programy komputerowe, podczas gdy w trakcie oględzin nie były one zainstalowane w komputerach tego Zakładu.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust.1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie skutecznych działań – w odniesieniu do Oddziału w Rzeszowie – w celu zapewnienia:

Wnioski

- 1) naliczania i dochodzenia rekompensat za koszty odzyskiwania należności oraz naliczania na koniec poszczególnych kwartałów należnych odsetek od należności przeterminowanych;

- 2) wykazywania w sprawozdaniach budżetowych Rb-N należności wymagalnych w kwotach wynikających z ksiąg rachunkowych według stanu na koniec poszczególnych kwartałów;
- 3) dokonywania analizy środków trwałych, zaewidencjonowanych w poszczególnych komórkach organizacyjnych Instytucji, pod względem ich przydatności i ewentualnej likwidacji;
- 4) ujęcia w ewidencji księgowej wartości niematerialnych i prawnych, przeniesionych z Zakładu w Tarnowie, w miejscu ich zainstalowania, tak aby odzwierciedlały stan rzeczywiście, zgodnie z przepisem art. 24 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 22 grudnia 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

Kontrolerzy
Jacek Wolan
Główny specjalista k.p.

/-/

Roman Chrząszcz
Główny specjalista k.p.

/-/

Maciej Pilecki
Specjalista k.p.

/-/